

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ»

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У межах цього курсу курсанти продовжують формувати інтегральну компетентність, особистісні та професійні уміння та навички, а саме:

1. Ознайомлення зі змістом, предметом психології екстремальної діяльності, методами екстремальної психології.
2. Розширення кола знань про сутність психології екстремальної діяльності.
3. Ознайомлення з основними видами екстремальних ситуацій та наслідками їхнього впливу на психіку людини, індивідуальними відмінностями в поведінці людей в екстремальних умовах професійної діяльності; основними психічними станами, що виникають під впливом екстремальної ситуації.
4. Формування знань попередження та подолання психологічних наслідків надзвичайних ситуацій. Вплив екстремальної ситуації на військовослужбовців Національної гвардії України.
5. Ознайомлення з основними психічними станами та реакціями, що спостерігаються у військовослужбовців в умовах виконання задач за призначенням.
6. Засвоїти методи психологічної підтримки професійної та функціональної надійності військовослужбовців в умовах виконання завдань за призначенням та по їх завершенню.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

5 кредитів (150 годин): 90 годин аудиторної роботи, 60 години самостійної роботи.

МЕТА КУРСУ

Мета курсу – підготовка курсантів до специфіки впливу екстремального середовища на особистість та описати позитивні, розвиваючі аспекти впливу екстремальності на особистість; вивчення психологічних особливостей дій військовослужбовців в ризиконебезпечних ситуаціях службово-бойової діяльності; удосконалення професійно-психологічної підготовки військовослужбовців щодо забезпечення особистої безпеки та виживання в ризиконебезпечних ситуаціях службово-бойової діяльності; засвоєння прийомів діагностики, профілактики та корекції негативних психічних станів, що виникають у військовослужбовців під впливом ризиконебезпечних ситуацій службово-бойової діяльності.

Програмні результати навчання за навчальною дисципліною

Знати:

види екстремальних ситуацій; особливості психічного стану, поведінки та діяльності людей в екстремальній ситуації; методи психологічної підтримки професійної та функціональної надійності військовослужбовців в умовах виконання завдань за призначенням та по їх завершенню; особливості професійно-психологічної підготовки військовослужбовців щодо забезпечення особистої безпеки в ризиконебезпечних ситуаціях службово-бойової діяльності.

Вміти:

проводити екстрену регуляцію актуального психічного стану і негативних емоційних переживань, пов'язаних з екстремальною ситуацією, за допомогою професійних методів, які відповідають вимогам конкретної ситуації; розрядити напругу; надати екстрену психологічну допомогу військовослужбовцям, які зазнали сильного психотравмуючого впливу при виконанні СБЗ.

Володіти:

способами використання психологічних технік, прийомів, корекції негативних психічних станів; проводити аналіз юрби; навичками просторово-часової орієнтировки;

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

візуальної психодіагностики людей в ситуаціях службово-бойової діяльності; навичками особистісної саморегуляції та укріплення емоційної стійкості.

Мати уявлення (бути ознайомленим):

про способи ефективного подолання життєвих кризових ситуацій, поліпшення свого самопочуття.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Вивчення цього курсу передбачає повне, часткове або опосередковане формування відповідних компетентностей ОПП за спеціальністю «Психологія».

У межах тем «Психологічний супровід екстремальної діяльності: загальні поняття», «Професіографічний (акмеографічний) аналіз службово-бойової діяльності військовослужбовців Національної гвардії України», «Психологічна готовність військовослужбовця до діяльності в екстремальних умовах», «Психологія безпеки службово-бойової діяльності військовослужбовців Національної гвардії України в екстремальних умовах», «Основи професійного спілкування в екстремальних умовах службово-бойової діяльності», «Негативні психічні реакції та стани, які виникають у військовослужбовців в екстремальній діяльності: профілактика, купіровання та корекція», «Стратегії подолання кризових ситуацій», «Практична психологічна допомога військовослужбовцям», курсанти працюють з інформацією, зокрема з використанням системи дистанційного навчання Академії, виступають з промовами і презентаціями, підготовленими ними як груповими так із індивідуальними проектами.

Теми занять та презентацій пов'язані із темами модулів, у межах яких здійснюється навчання.

ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань курсантів здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) в Національній академії Національної гвардії України».

Компетентності, які курсант набуде в результаті навчання: індивідуально-психологічна.

МІЖСЕСІЙНЕ ОЦІНЮВАННЯ (ПОТОЧНА ТА ТЕМАТИЧНА ПЕРЕВІРКА)

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах модулів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи на підґрунті перевірки конспектів.

Завдання для самостійної роботи оформлюються на зворотному боці конспекту, вітається структуровані форми запису (таблиці, блок-схеми тощо). Обсяг повинен бути розумним, багато тексту не гарантує відмінної оцінки. Необхідно обов'язково зазначати джерела, на які спирається відповідь.

Перелік завдань для самостійної підготовки:

1. Предмет, задачі і методи психології екстремальної діяльності.
2. Поняття «особливі, екстремальні умови професійної діяльності».
3. Психологія екстремальної діяльності: історія виникнення.
4. Сутність та зміст психологічного супроводу професійної діяльності особового складу Національної гвардії України.
5. Організація та здійснення психологічного супроводу діяльності військовослужбовців Національної гвардії України під час виконання службово-бойової завдань.
6. Значення психологічного супроводу в екстремальній діяльності.
7. Психологічне консультування особового складу військової частини.
8. Організація та здійснення психологічної допомоги військовослужбовцям на етапі підготовки до виконання службово-бойових завдань.

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

9. Психологічна допомога військовослужбовцям у ході виконання службово-бойових завдань.
10. Психологічна корекція та реабілітація військовослужбовців після виконання службово-бойових завдань.
11. Організація психологічного консультування військовослужбовців.
12. Основні умови та характерні ознаки службово-бойової діяльності військовослужбовців Національної гвардії України різних спеціальностей.
13. Професіограма військовослужбовця підрозділу з охорони особливо важливих об'єктів.
14. Професіограма військовослужбовця підрозділу з охорони дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав. Професіограма військовослужбовця підрозділів конвоювання, екстрадиції та охорони підсудних.
15. Професіограма військовослужбовця підрозділу з охорони громадського порядку.
16. Професіограма військовослужбовця підрозділів спеціального та оперативного призначення.
17. Відмінності у професіограмах різних підрозділів військовослужбовців.
18. Психологічна готовність до професійної діяльності.
19. Сучасні підходи до вивчення професійної діяльності.
20. Фізіологічні механізми психологічної готовності особистості.
21. Екстремальні умови діяльності: основні поняття.
22. Структура психологічної готовності особистості до екстремальної діяльності.
23. Критерії психологічної готовності особистості до службово-бойової діяльності.
24. Напрями формування психологічної готовності військовослужбовців Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки.
25. Визначення психологічної готовності військовослужбовців до екстремальної діяльності.
26. Критерії психологічної готовності особистості до службово-бойової діяльності.
27. Напрями формування психологічної готовності військовослужбовців Національної гвардії України до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки.
28. Визначення психологічної готовності військовослужбовців до екстремальної діяльності.
29. Теоретичні й методологічні підходи щодо вивчення та визначення категорії «психологічна безпека».
30. Структурно-функціональна трансформаційна модель психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.
31. Що таке психологічна безпека військовослужбовців?
32. Методика «Експрес-діагностика психологічної безпеки особистості фахівця» екстремального виду діяльності.
33. Методика «Діагностика психологічної безпеки особистості» фахівця екстремального виду діяльності.
34. Психологічне інформування про особливості екстремальних ситуацій.
35. Відтворення психологічних факторів екстремальної ситуації у процесі тренувань.
36. Методи ідеомоторного тренування.
37. Професійне спілкування органів правопорядку: поняття, функції, структура особливості.
38. Основи переговорної діяльності в екстремальних умовах.
39. Протидія маніпулюванню в ході службово-бойової діяльності.
40. Психологічний захист особового складу сил охорони правопорядку від негативного впливу чутток в умовах службово-бойової діяльності.

Перелік літератури для читання:

ОПП Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів НГУ перший (бакалаврський) рівень

1. Психологія екстремальної діяльності [Текст] : навч. посіб. / І. І. Приходько, О. С. Колесніченко, О. В. Тімченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 571 с. : іл. 11; табл. 11; бібліогр. : 81 назва.
2. Протоколи надання першої психологічної допомоги військовослужбовцям Національної гвардії України в екстремальних умовах діяльності [Текст] : посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2018. – 45 с.
3. Психологічна само- та взаємодопомога військовослужбовцям Національної гвардії України в умовах ведення бойових дій [Текст] : посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 108 с.
4. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л. Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. – К.: Педагогічна думка, 2016. – 219 с.

Читати підручники (посібники) цілком не потрібно, вказівки щодо читання будуть даватись викладачем наприкінці лекційних занять.

Загальні критерії оцінок:

“відмінно” – Курсант має зробити виступ за одним з питань семінару, приймати активну участь в обговорюванні виступів інших учасників, ставити питання, давати відповіді. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми, мати узагальнено-логічні схеми, таблиці тощо.

“добре” – Курсант має зробити виступ за одним з питань семінару. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми.

“задовільно” – Курсант має приймати участь в обговорюванні виступів інших учасників. Конспект повинен містити всю основну інформацію з певної теми.

“незадовільно” – Курсант не готовий до заняття, не приймає участь в обговорюванні виступів інших учасників. Конспект не містить основну інформацію з певної теми.

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ (РУБІЖНИЙ ТА ЗАКЛЮЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Метою заліку є контроль сформованості в курсантів системи знань і умінь з навчальної дисципліни. Перелік питань до заліку міститься в методичних вказівках до його проведення, що зберігаються на кафедрі і доступні для здобувачів вищої освіти у будь-який час.

Залік здійснюється на підґрунті суми набраних балів отриманих під час міжсесійного оцінювання (поточна та тематична перевірка), виконання завдань з курсу, а також ведення конспекту.

1. Кількість балів за ведення конспекту (самопідготовку) становить від 0 до 40 балів.
2. Кількість балів за аудиторну роботу (у межах вивчення курсу) становить від 0 до 40 балів.
3. Кількість балів, яку можна отримати на заліку становить від 0 до 50 балів. До заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які попередньо за підсумками аудиторної та самостійної роботи одержали не менше 50 балів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Курс передбачає індивідуальну та групову роботу.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни.
- Якщо курсант відсутній з поважної причини, він/вона презентують виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Презентації та виступи мають бути авторськими, оригінальними.